

Píseň: S 199+ **modlitba;** **Čtení:** Mk 1, 14-28

Milí přátelé,

minulý týden jsme spolu prošli „prolog“ k evangeliu – Jana Křtitele, Ježíšův křest i jeho pokušení na poušti. Není náhoda, že hned po pokušení na poušti opět čteme o Janu Křtiteli – tentokrát však o jeho uvěznění. Počátek Ježíšova veřejného vystoupení je v Markově podání spojen s uvězněním jeho mentora a přítele, a Ježíš pokračuje v hlásání stejné zprávy jako Jan: Čiňte pokání. K Janově zprávě však přidává také zdůvodnění: Přiblížilo se království Boží. A že k činěnému pokání patří také důvěra evangeliu (= dobré zprávě).

Ježíšova dobrá zpráva

V Ježíšově teologii tedy pokání předchází důvěru v evangelium! A k pokání vede uvědomění si blízkosti Božího království. To dává i smysl také logicky, jakkoli dnes zejm. ČCE krok pokání často pomíjí. A lidé mimo církve o to více.

Přítom skutečná proměna člověka se může odehrát teprve až když si uvědomím, že proměnu potřebuji. Že jsem se přece nenarodil jako dokonalý, ani učený, a že mně i mému okolí velmi prospěje, když na sobě budu pracovat. Když budu proměněn Boží mocí.

Pokání tedy začíná přiznáním si pravdy o sobě. Pravda o sobě však neznamená, že všechno dělám špatně a jsem naprosto k ničemu – to není pravda o nikom. Ale pravda o sobě také neznamená, že všechno už je tak dobré, jak být může. Že nedělám chyby, neublížuji, nedělám špatná rozhodnutí vědomě i nevedomě – a že toto vše vidím obvykle snadněji a zřetelněji u druhých než u sebe.

Druhým krokem pokání je touha po odpuštění. Po přikrytí mých přestoupení, mých hříchů, mých chyb. Tedy opět ne touha po jejich vymazání, o „zrušení jejich existence“. To není možné, nejde vygumovat minulost. Ale lze minulost zbavit nadvlády i moci skrze odpuštění – a tak se od minulosti obracet do budoucnosti.

Třetím krokem je pak vyslovení této touhy po odpuštění, spolu s vyznáním vin. Tento krok je opět často přeskakován či vynecháván, a to je zásadní chyba. Odpouštět viny tam, kde o to viník nestojí, je jen služba hříchu, ne dobru. Mějme se na pozoru před lacinou milostí v dojmu, že odpouštět se přece má nebo musí! To není pravda aniv případech, že viník se doznal ke své vině a žádá odpuštění, že odpustit musíme. Že bychom měli, to už pravda je.

I vůči tomuto rozboru však nebud'me zákoničtí. Jsou situace, kdy je dobré a prospěšné odpustit i tam, kde o odpuštění viník nežádá. Jsou výjimečné, ale jsou – ať už způsobeny nemožností komunikace (vzdálenost, úmrtí, hluchota atd.) nebo když si uvědomíme, že jde vlastně o naprosto zanedbatelnou záležitost.

A tak Ježíš volá, stejně jako Jan Křtitel, k pokání: Přiznávejte si pravdu o sobě, vyznávejte své viny, žádejte odpuštění. A přidává: A věřte dobré zprávě, že pokání a důvěra v Boží slovo vedou k pokojnému životu.

A tady bychom vlastně mohli ukončit Markovo podání evangelia a všechny biblické hodiny. Toto je nejzákladnější zvěst Písma, k tomuto se vracejme vždy, když budeme pochybovat nebo váhat, nebo když se nás někdo bude ptát, proč vlastně věříme. Nebo řemu věříme. Toto je také centrální zvěst, kterou by rodiče měli předávat svým dětem – to je podstata vztahu s Bohem z lidské strany.

Protože jsme však bytosti nezrušitelně relativní (= uchopující předměty skutečnosti jen ve vztahu k jiným předmětům), je dobré a prospěšné nahlížet tuto podstatu z různých úhlů. Domýšlet ji do důsledků. A připomínat si, že centrum víry v Boha je předcházeno Božími dary v podobě stvoření, života, vysvobození, pomoci atd.

Povolání učedníků

Tímto jsme probrali podstatu Ježíšova učení i Božího jednání vůči nám. Avšak byl bych špatný teolog, kdybych pominul záležitosti na první pohled nepodstatné: Kde Ježíš začal kázat.

Ježíš totiž začíná svou veřejnou činnost v Galileji. A nejenom, že v Galileji, ale ještě směrem pryč od Jeruzaléma, když jde kolem Galilejského jezera do Kafarnaum, jež je na jeho severním břehu.

Galilea byla v době římské okupace jednou ze čtyř částí Palestiny (spolu se Samařím, Judeou a Paralií). Galilea byla největší z těchto částí a ležela na severu Palestiny (území Dan a Neftalím). Avšak zároveň byla považována za oblast plnou pověr a nepročištěného náboženství – za „Galileu pohanů“ (Mt 4, 15). Kromě Ježíše pocházela z této oblasti řada pozdějších židovských mudrců, kterým byly často připisovány mnohé „zázraky“, podobně jako Ježíšovi. Také archeologové dokládají ve starověku silný vliv fénický a vysokou toleranci k jiným kulturám, a tak nevyhnutelně k jiným náboženstvím.

A v takové oblasti začíná Ježíš kázat pokání, Boží království a tak evagelium. Zde Ježíš povolává své první učedníky – v „Galileji pohanů“, oblasti mnoha kultur a náboženství. A zároveň v místě, kde strávil většinu svého života. To bude ještě hrát svou roli (Mk 6, 1-6).

Tzv. „Galilejské moře“ u něhož je Ježíš povolal, není moře v žádném slova smyslu. Jde totiž o sladkovodní nádrž, nikoli se slanou vodou. A není ani příliš veliké: Asi 21 km dlouhé a 13 km široké (v nejširším místě). Celkový obvod je asi 53 km, takže výletem na tři dny je snadné ho obejít i vycházkovou chůzí. Je druhou nejnižší položenou vodní nádrží na světě a první nejnižší položenou ze sladkovodních – předchází ho pouze tzv. „Mrtvé moře“, jež také není tak úplně mořem, a nacháze se také v Palestinské oblasti (dnes Israel). Ze severu na jih Galilejským jezerem protéká řeka Jordán – právě ten, ve kterém Jan Křtitel křtil.

Jako první „učedníky“ povolává Ježíš Šimona (budoucího Petra) a jeho bratra Ondřeje. Prosté rybáře. Ne vzdělané a uznávané, oba pravděpodobně neuměli ani číst a psát, ale rybáře, na jejichž práci přímo závisely životy lidí kvůli potravě.

V povolání Šimona a Ondřeje také můžeme zahlédnout formu Ježíšova veřejného působení: Vezme, co lidé běžně znají, zažívají a

dělají, a dá této skutečnosti jiný obsah nebo slovní hříčkou ukáže překvapivě hlubší významy. Z rybářů ryb se stávají rybáři lidí.

Samozřejmě ne ve smyslu chytání lidí do sítí, nebo dokonce k jejich vykuchání a konzumaci. Ani ve smyslu přeneseném, že by lidé jednou zachycení do sítě Ježíšova evangelia neměli šanci uniknout. Správných pochopení této metafory je celá řada, např.: Rybáři lidí jako poskytovatelé záchranné sítě. Rybáři lidí jako ti, kdo různé lidi shánějí a spojují dohromady, vytvářejí mezi nimi a kolem nich pevnou síť vztahů. Nebo rybáři lidí jako ti, kteří poskytují něco tak nezbytného pro život, jako rybáři pro lidi, tedy potravu v podobě ryb, tedy jednu z nejzdravějších potravin. A jistě vnímáte i další významy této metafory.

Daleko podstatnější však pro oddíl o povolání učedníků je to, co se v něm zopakuje: Ježíš povolal Šimona a jeho bratra Ondřeje, a pak Jakuba a jeho bratra Jana. A oba páry bratrů zanechali své práce, své minulosti a opustili své rodiny, aby následovali Ježíše.

To nevnímejme negativně vůči rodině – i Marek nám dává jasně najevo, že to není myšleno. Oba synové Zebedovi totiž nechávají svého otce s jeho pomocníky, tedy ne opuštěného a bez šance pokračovat v živobytí.

Také budme opatrní v homilitecké (homilie = kázání) aktualizaci, kterou často a mylně vytvářejí třeba letničtí a charismatičtí kazatelé. My nemáme také opustit svá zaměstnání, sítě a rodiny a jít za Ježíšem. Nevím totiž jak za vámi, ale za mnou rozhodně nepřišel Ježíš a neřekl mi, ať ho následuji. Neboli nevnucujme evangeliu objektivně-historický popis událostí, o který mu očividně nejde. Nevíme, kolik let bylo všem čtyřem povolaným, jak dlouho se rozmýšleli, jak se dostali z lodi na břeh. Jak to, že Ježíše vůbec slyšeli atd. Přijměme vyznání, jež nám Marek nabízí: Učedníci, které si Ježíš povolal, za ním šli i za cenu opuštění vlastního živobytí. I to bude později hrát roli, až se právě tyto rozprchnou nebo budou od Ježíše právě Zebedeovci požadovat, aby právě oni seděli po jeho pravici a levici v Božím království (Mk 10, 35).

Kristovo evangelium, jež povolává rybáře jako první, je nástrojem také vytváření pevných sítí a vazeb. Je nesmysl pro Krista opouštět své blízké. Ano, může se stát, že pro Krista vznikne právě v rodině rozkol („Přišel jsem postavit syna proti otci...“, ale Mt 10, 35 nikoli Mk!), ale pokud někdo opouští své blízké pro Krista, žije v bludu. Neboť nejde za Kristem ale za svou vizí, za svým porozuměním, ambicemi apod.

A tak se spíše nechme prodchnout důvěrou těchto dvou párů bratří, kteří za Ježíšem prostě šli. A stali se základními kameny dnešních podob křesťanských církví. Nechme se také povolat a povolávat Ježíšem, neboť povolává do svobody, pokoje a velmi pevných vazeb, protože jejich základem je Bůh, ne člověk.

Činnost v Kafarnaum

Kafarnaum leží dodnes na severním břehu Galilejského jezera. Ježíšova činnost v tomto městě je zachycena ve všech čtyřech podáních evangelia, a tak jde o zcela zásadní záležitost. Oddílů, které by byly u ve všech kanonických podáních, je totiž málo, zejména kvůli odlišnosti Janova podání (ale právě např. pašijní události!). Druhá část Ježíšovy činnosti v Kafarnaum nám pak potvrdí můj předchozí výklad o neopouštění blízkých pro Krista, neboť Ježíš uzdraví Šimonovu tchýni (Mk 1, 29-31) – jakkoli z toho možná Šimon neměl žádnou radost, jak už to tak vůči tchýni bývá 😊

Opět se u tohoto oddílu nenechme zmást nadpisem dodaným v ČEPu (Český ekumenický překlad)! Uzdravení je jen epizodka uprostřed oddílu, počátek i konec je o Ježíšově *učení*, jež je plné moci (podobně v závěru kázání na hoře – Mt 7, 28-29).

Tak i my přijměme, že činností faráře je v první řadě učit – o Kristu, Bohu, Bibli, zvycích, pravdě, nebo učit písně. Ne pomáhat lidem se vztahy, to Ježíš také mnoho nedělal, a na to mají vzdělání spíše psychologové a psychoterapeuté. Natožpak být prostředníkem společenského setkávání lidí. Obě tyto záležitosti jsou důsledkem činnosti faráře jako dobrého učitele, ale ne farářovým cílem nebo, nedejbože, náplní práce. A jak snadno se

třeba tady na biblické zapovídáme, že nás naopak musím trochu vyhánět!

Vraťme se však k Ježíšovi. Ježíš tedy přichází do Kafarnaum, a jde do synagogy, aby tam učil. Ne aby tam získával učedníky, vybíral salár nebo evangelizoval. Ježíšovým cílem bylo učit, tedy lidi něco naučit, o něčem je poučit. Prostě zase o kousek narovnat tak pokroucené lidské chápání a uchopování vnější skutečnosti a tím více Božího jednání a Božího slova. A reakce je jasná: „Lidé žasli nad jeho učením, protože je učil jako ten, kdo má moc, ne jako zákoníci.“ (v. 22; úplně stejně Mt 7, 28-29)

Ježíš tedy neučil jako zákoníci. Neučil, co mají lidé dělat a nedělat, natožpak do takových detailů, jako kolik kroků se o šabatu (= sobota) smí ujít. Učil o pokání, o Božím království, o důvěře evangeliu, jak jsme to dnes už slyšeli. To je Ježíšova odlišnost od kazatelů a náboženských profesionálů jeho doby: Ne hlavně lidem říkat, co a jak mají dělat. Nebo nedělat. Ale odvádět právě od neustálého pragmatického řešení i principiálních a náboženských záležitostí k podstatným věcem. Ne zda se smí během šabatu uzdravovat, protože by to mohlo porušit čtvrté slovo z Desatera, ale prostě uzdravovat a pomáhat – vždyť to je podstata Božích zákonů. Ne jestli má být u Večeře Páně červené nebo bílé víno. Ale že se tam máme radovat z odpuštění a společenství věřících lidí!

Ne jestli zpívat nebo nezpívat, když píseň moc neumím a zpívat tak jenom trochu (= pragmatický přístup) – ale prostě zpívat Bohu k chvále, alespoň o těch bohoslužbách nebo při biblické, kdy na to nejsem sám (= následování podstaty, principální přístup)!

Tak i vyhnání nečistého ducha z onoho posedlého. Nejprve si všimněme, že slovo „uzdravení“ se tam nikde nevyskytuje. Ježíš vyhání nečistého ducha, neuzdravuje. Za druhé si všimněme, čeho si v Markově podání nikdo z přítomných v synagoze nevšiml: Ten nečistý duch rozpoznal, kdo Ježíš je – Svatý Boží. To, co lidé znovu a znovu nerozpoznávají, odmítají nebo si toho ani nevšimnou, to poznal zlý a nečistý duch hned: Ježíš je Boží Svatý. Asi to s těmi

lidskými mentálních a rozumovými schopnostmi přeci jen nebude tak světlé, jak se nám snadno může zdát...

Tento duch je však ihned umlčen. O tom jsme už hovořili, že Marek zakrývá rouškou tajemství, kdo Ježíš je a co to znamená. A vzápětí je tento duch vyhnán. Ale to vše se vlastně odehraje jakoby mimochodem, kvůli tomu Ježíš do synagogy nepřišel, a také po tomto činu neodchází. Když už se však ten nečistý duch ozval, tak ho Ježíš vyhnal. A tak nejenom osvobodil posedlého člověka, ale také znemožnil lidem uvěřit v Ježíše jakožto Božího syna na základě vykřikovaných sdělení, ačkoli bylo pravdivé!

Ježíše totiž nemáme přijmout jako Krista na základě nějakých mocných činů, nebo protože někdo volá „Ježíš je skvělejší, Ježíš smaží, Boží království vaří“ atd. Tak v současnosti např. Triumfální centrum víry. Ježíše máme přijmout jako Krista na základě jeho Vzkříšení, protože až tam je Ježíš pro lidské oči odhalen jako Kristus, tedy Boží pomazaný (= mašijach = kristus), tedy Boží Syn. A skrze vzkříšení máme nahlížet také Ježíšovo učení, jinak evangelium nepochopíme. Vždyť i podání evangelia jsou psána až po Ježíšově smrti a vzkříšení, a my žijeme ještě později.

V Kafarnaum se Ježíš zdrží, a dokonce se tam ještě vrátí, o tom však více příští týden, stejně jako o tom, proč je zrovna Kafarnaum tak podstatné pro všechna podání.

Závěr

Závěrem dodám, co i Marek: Lidé žasnou nad Ježíšovým učením, které má moc. Ano i skrze vyhánění posedlostí, ale v centru je pořád učení. Tedy do vzkříšení. Každý farář by velmi rád, kdyby takto působil na své posluchače, mě nevyjímaje. Důvěřujme tedy zprávě evangelia, že Ježíšovo učení je odlišné od toho, jak učí ostatní lidé – protože Ježíšovo učení je plné moci, ačkoli je náročné a právě NEříká lidem, co mají konkrétně dělat nebo nedělat. Vždy míří k podstatě věci, hlubšímu porozumění a širšímu kontextu. A tak k pokání a Božímu království. A to někdy znamená jen přijímat Boží dary a tedy nic nedělat.

Rozhovor, otázky... + **Píseň: S401 + MP**